

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка
Інститут фізичної культури
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Лоза Т.О., Дубинська О.Я., Затилкін В.В.

ПРОГРАМА ДЕРЖАВНИХ ЕКЗАМЕНІВ

за професійно-освітнім рівнем підготовки магістра для спеціальності
8.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура»

Суми

Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка

2011

УДК 371.133.+373 (073)

ББК 74.584я73

л 72

Рекомендовано до друку рішенням редакційно-видавничої ради
Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка

Укладачі: Лоза Т.О. – кандидат педагогічних наук, професор;

Дубинська О.Я. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту,
доцент;

Затилкін В.В. – доцент

Рецензенти:

Лянной Ю.О. – кандидат педагогічних наук, професор, директор інституту
фізичної культури при Сумському державному педагогічному університеті ім.
А.С.Макаренка;

Міщенко О.В. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
кафедри теорії та методики спорту

л 72 Програма державних екзаменів за професійно-освітнім рівнем
підготовки магістра для спеціальності 8.010103 «Педагогіка і методика
середньої освіти. Фізична культура».– Суми: Видавництво СумДПУ
ім. А.С. Макаренка, 2011.– 52 с.

У програмі визначене основне коло знань необхідних магістранту вищого
навчального закладу для підготовки до державних екзаменів з фізичної
культури, фізичного виховання різних груп населення. Запропоновані питання
для підготовки до державних іспитів.

Видання призначено для магістрантів вищих навчальних закладів фізичної
культури, викладачів вузів та аспірантів.

УДК 796.2(075.8)

ББК 75.55я 73

© Лоза Т.О., Дубинська О.Я., Затилкін В.В.

© Вид-во СумДПУ, 2011

Вступ

Програма складено відповідно до вимог до державних екзаменів у ВНЗ програми курсу «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» за професійно-освітнім рівнем підготовки магістра для спеціальності 8.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти»

Мета програми – перевірити у магістрантів обраної спеціальності знання з теоритичних основ фізичної культури, фізичного виховання і спорту різних груп населення та практичне застосування обраних знань і навичок під час вирішення професійних навчальних і наукових завдань.

Програма складається з двох розділів. У першому розділі програми дається основне коло питань які необхідні при підготовці до державного екзамену « Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» у якому розглядаються теоретико-методичні та науково-прикладні, проблеми фізичної культури, фізичного виховання, масового спорту, оздоровчої фізичної культури, фізичної реабілітації та фізичної підготовки різних груп населення. У другому розділі програми дається положення про кваліфікаційні вимоги до написання та особливості захисту магістерської роботи.

Розділ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

1.1. Загальні основи теорії та методики фізичного виховання

1. Предмет і зміст теорії фізичного виховання

Предмет і зміст теорії фізичного виховання як наукової та навчальної дисципліни. Основні поняття теорії фізичної культури: фізична культура, фізичний розвиток, здоров'я, зміцнення, фізичне виховання, фізична підготовка та підготовленість, фізична досконалість, система фізичного виховання. Основні етапи розвитку теорії фізичного виховання. Методологічні основи теорії фізичної культури. Взаємозв'язок теорії фізичного виховання з іншими дисциплінами. Методи наукових досліджень у теорії фізичного виховання.

2. Основи теорії фізичного виховання

Фізична культура як частина загальної культури суспільства. Ціннісний склад фізичного виховання. Способи їх використання в соціальному та педагогічному аспектах. Чинники, які зумовили виникнення і розвиток фізичного виховання (біологічні, об'єктивні, суб'єктивні). Загальні та спеціальні функції фізичного виховання в суспільстві. Тенденції розвитку фізичного виховання. Основні положення теорії фізичного виховання.

3. Вчення про мету, завдання, методи та принципи фізичного виховання

Теоретичні основи фізичного виховання (ФВ) як педагогічного процесу. Мета та завдання фізичного виховання в Україні. Основні напрямки, соціальні, дидактичні та спеціальні принципи фізичного виховання. Поняття про соціальні та педагогічні системи фізичного виховання. Організаційна структура соціальної системи фізичного виховання в Україні. Взаємозв'язок фізичного виховання з іншими напрямками виховання (моральним, розумовим, естетичним, патріотичним, інтернаціональним, трудовим). Система методів фізичного виховання.

4. Засоби фізичного виховання

Загальна характеристика засобів фізичного виховання. Характеристика вправ як основного засобу фізичного виховання. Походження фізичних вправ. Чинники, що визначають ефективність впливу фізичних вправ. Класифікація фізичних вправ та їх значення у фізичному вихованні. Поняття техніки фізичних вправ і критерії її ефективності. Структура фізичних вправ.

5. Основи навчання фізичних вправ

Теоретичні основи навчання фізичних вправ. Особливості процесу навчання фізичних вправ. Поняття про рухові уміння та навички. Структура процесів навчання фізичних вправ. Помилки, що виникають при навчанні фізичних вправ, та шляхи їх усунення. Нормування навантаження та відпочинку на етапах навчання. Особливості методики педагогічного контролю на етапах навчання. Програмування. Вікові особливості при навчанні фізичних вправ.

6. Розвиток рухових якостей

Загальне поняття про рухові якості людини та методи їх розвитку. Характеристика сили як рухової якості людини, засоби і методи її розвитку та контролю. Характеристика швидкості. Форми прояву, засоби і методи розвитку та контролю. Характеристика витривалості. Види, засоби і методи розвитку та контролю. Гнучкість як рухова якість людини. Засоби і методи розвитку та контролю. Спритність як рухова якість людини. Засоби і методи розвитку та контролю. Вікові особливості людини та їх значення для розвитку рухових якостей.

7. Форми організації занять. Планування та контроль у процесі фізичного виховання

Характеристика форм організації занять у процесі фізичного виховання. Характеристика уроку як основної форми організації занять, методика проведення з різними віковими групами. Навантаження та щільність занять з фізичного виховання, способи контролю і регулювання.

Педагогічна оцінка занять. Підготовка викладача до заняття. План-конспект заняття та методика його складання. Документи планування та обліку навчальної роботи з фізичного виховання, їх характеристика і методика складання. Методи організації на занятті фізичного виховання тих, хто навчається, та їх характеристика.

8. Основи побудови процесу фізичного виховання та спортивного тренування

Основи теорії побудови процесу фізичного виховання та спортивного тренування. Основні теорії, на яких базується побудова процесу фізичного виховання та спортивного тренування (теорія адаптації, теорія тренувальних навантажень, теорія управління). Людина як об'єкт впливу в процесі фізичного виховання та спортивного тренування, його особливості (особливості складної системи, саморегуляції, динамічність). Особливості системи «спортсмен - тренування». Види та основні закономірності адаптації, їх значення для побудови процесу фізичного виховання (здібність до адекватних реакцій і точного пристосування, наявність переходних і стаціонарних режимів, взаємодія програм, звикання до стандартного подразника). Спрямованість адаптації у фізичному вихованні. Поняття про тренувальне навантаження, його внутрішня та зовнішня сторони, педагогічні та біологічні аспекти, класифікація навантажень. Значення режимів чергування навантаження та відпочинку на занятті. Моделі занять, їх значення. Значення режимів чергування заняття з відпочинком. Циклічність побудови процесу фізичного виховання. Загальне уявлення про педагогічне управління, операції та складові педагогічного управління. Моделювання у фізичному вихованні та спортивному тренуванні. Види та значення моделей, методика їх складання. Педагогічний контроль та його функції у процесі управління.

9. Основи спортивного тренування

Теорія та методика спортивного тренування як наукова та навчальна дисципліна. Завдання, зміст, основні поняття. Організаційні та методичні особливості тренування у масовому, олімпійському та професійному

спорті. Завдання та принципи спортивного тренування. Види підготовки спортсменів (технічна, фізична, тактична, психічна, інтегральна), їх значення, методика, взаємозв'язок. Основи структури тренувального процесу: заняття, малі, середні, річні цикли. Їх види, значення, методика, побудова. Багаторічне планування спортивного тренування. Контроль і управління у спортивному тренуванні. Змагання та змагальна діяльність.

1.2. Історичні, філософські, соціальні, економічні та правові аспекти фізичної культури, фізичного виховання та масового спорту

Історичні передумови розвитку фізичної культури як складової частини загальнолюдської культури. Головні історичні етапи розвитку фізичної культури та масового спорту. Національні системи виховання. Розвиток фізичної культури та масового спорту в Україні.

Фізична культура як складова частина загальнолюдської культури (методологічний аспект).

Фізична культура у філософських системах стародавнього світу.

Сучасна цивілізація та фізична культура (аксіологічний аспект). Об'єктивні та суб'єктивні передумови розвитку фізичної культури. Зростання гуманістичної цінності фізичної культури як тенденція історичного прогресу. Роль фізичної культури в подоланні негативних наслідків науково-технічної революції.

Філософські аспекти здорового способу життя. Роль фізичної культури, фізичного виховання та масового спорту в гармонізації особистості сучасної людини. Фізична культура як сфера перетворення природи людини.

Фізична культура, фізичне виховання та масовий спорт у системі соціальних відносин. Соціальні функції фізичної культури, фізичного виховання та масового спорту. Соціологічні дослідження у сфері фізичного виховання та масового спорту.

Економічні відносини у сфері фізичного виховання та масового спорту. Розвиток фізичної культури та масового спорту в умовах ринкової економіки. Маркетингова діяльність фізкультурно-оздоровчих організацій.

Державне регулювання економічних відносин у сфері фізичного виховання та масового спорту.

Нормативно-правове регулювання розвитку фізичної культури та масового спорту. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Правові основи регулювання майнових і трудових відносин у сфері фізичного виховання та спорту. Захист прав споживачів фізкультурно-оздоровчих послуг.

1.3. Фізичне виховання у різні вікові періоди життя

Значення та місце фізичного виховання у загальній системі виховання населення. Особливості етапів вікового розвитку людини. Їх значення для методики фізичного виховання. Основи диференційованого фізичного виховання та показники фізичного розвитку та фізичної підготовленості. Система індивідуальних планів. Завдання та особливості організації та методики фізичного виховання студентів у технікумах і ПТУ. Фізичне виховання у системі вищої освіти. Завдання, зміст програмного матеріалу, форми організації, особливості методики проведення занять у різних відділеннях.

1.4. Оздоровча фізична культура та рекреація

1. Характеристика сфери оздоровчої фізичної культури та рекреації. Нормативно-правова база оздоровчої фізичної культури та рекреації. Структурно-функціональна характеристика оздоровчої фізичної культури та рекреації. Діяльність державних, суспільних і комерційних (приватних) організацій з розвитку оздоровчої фізичної культури та рекреації. Основні типи первинних фізкультурно-оздоровчих організацій, їх структура та зміст діяльності. Основні форми організації занять оздоровчої фізичної культури та рекреації: групові та самостійні заняття, фізкультурно-оздоровчі заходи. Види ресурсного забезпечення оздоровчої фізичної культури та рекреації (фінансове, кадрове, медичне, методичне, матеріально-технічне та ін.).

Основи професійної діяльності спеціаліста з оздоровчої фізичної культури та рекреації: структура, зміст. Напрям підготовки спеціалістів з оздоровчої фізичної культури та рекреації в Україні та зарубіжних країнах.

2. Програмно-нормативна основа фізкультурно-оздоровчих занять.

Роль активності в збереженні та зміцненні здоров'я. Сучасні підходи до визначення норм рухової активності. Методи оцінки рівня здоров'я та фізичного стану. Функціональна характеристика його рівнів. Регламентація рухової активності, фізичних навантажень у заняттях оздоровчого напрямку в осіб різного віку, статі, різного рівня фізичного стану.

3. Методика фізкультурно-оздоровчих занять з молоддю. Фізична культура - вирішальна умова фізичного та морального здоров'я молоді. Специфічна проблематика використання засобів фізичної культури в оздоровленні дітей різного віку. Науково-прикладні аспекти удосконалення засобів, форм і методів фізкультурно-оздоровчих занять з молоддю. Особливості методики фізкультурно-оздоровчих занять у залежності від формування та удосконалення функціональних систем організму. Особливості рухового режиму людей молодіжного, середнього та старшого віку. Оцінка концепцій критичних і чуттєвих періодів фізичного розвитку тих, що займаються. Методи оцінки фізичного розвитку та фізичної підготовленості молоді. Вплив занять фізичними вправами на стан здоров'я молоді. Нормування фізичних навантажень на фізкультурно-оздоровчих заняттях. Особливості програмування фізкультурно-оздоровчих занять з молоддю.

4. Основи управління здоров'ям людини у процесі фізкультурно-оздоровчих занять. Аналіз умов успішного управління здоров'ям тих, хто займається спортом. Обґрутування необхідних параметрів фізичного стану в осіб різного віку. Поняття «належних» норм. Мінімальна норма, норма переконливої більшості, ідеальна, стабільна та спеціальна норми. Використання їх у заняттях оздоровчого напрямку. Обґрутування мінімальних, раціональних, гранично-допустимих рівнів фізичного навантаження. Поняття «толерантний» і «максимальний» рівні фізичних навантажень. Основні підходи до обґрутування фізкультурно-оздоровчих програм: клініко-фізіологічний, гігієнічний, педагогічний. Лікарсько-педагогічний контроль, як фактор управління здоров'ям людини в умовах фізкультурно-оздоровчих занять.

5. Основні напрямки та особливості використання засобів фізичної культури в профілактиці інволюційних змін і оптимізації фізичного стану. Вікові зміни фізичної працездатності та адаптації до фізичних навантажень. Сучасні підходи до програмування фізкультурно-оздоровчих занять в осіб зрілого, похилого та старшого віку. Мета і завдання, зміст фізкультурно-оздоровчих занять в осіб різного віку та фізичного стану. Специфіка заняття в осіб різного віку та фізичного стану. Специфіка методики рекреативно-оздоровчих, профілактико-оздоровчих занять, кондиційного тренування в осіб різного віку та професійної належності.

6. Методика фізкультурно-оздоровчих занять у профілактиці захворювань. Фактори ризику розвитку захворювань. Динаміка захворюваності в зв'язку з аварією на Чорнобильській АЕС. Значення фізичних вправ у профілактиці набутих захворювань, підвищення адаптації організму людини до несприятливих факторів зовнішнього середовища. Особливості проведення фізкультурно-оздоровчих занять в осіб, що проживають у різних зонах радіаційного контролю. Методика фізкультурно-оздоровчих занять в осіб з ризиком розвитку серцево-судинних захворювань (в осіб з артеріальною гіпертензією, гіперхолестеринемією, надлишковою масою тіла та ін.). Особливості регламентації рухової активності в залежності від характеру та ступеня виявлення окремих факторів ризику захворювань.

7. Приватні методики фізкультурно-оздоровчих занять (оздоровча ходьба, біг, плавання, атлетизм, оздоровча гімнастика – аеробіка, степ-аеробіка, ритмічна гімнастика та інші авторські системи заняття). Історія розвитку оздоровчих видів. Мотивація їх використання серед різних вікових груп населення. Механізми оздоровчого впливу окремих видів заняття. Класифікація використовуваних засобів. Особливості регламентації фізичних навантажень у конкретних видах фізкультурно-оздоровчих занять в залежності від віку, статі, рівня фізичного стану, фізичної підготовленості тих, хто займається спортом. Техніка та методика навчання. Специфічні тести для оцінки фізичного стану, фізичної підготовленості, інтенсивності фізичних навантажень. Програмування фізкультурно-оздоровчих занять з ізольованим або комплексним використанням засобів фізичної культури.

Загальні та специфічні критерії оцінки оздоровчої ефективності окремих видів фізкультурно-оздоровчих занять.

8. Загартування, масаж, аутогенне тренування в системі фізкультурно-оздоровчих занять. Механізми оздоровчого впливу. Види, способи і методика загартування (масажу, аутотренінга). Особливості проведення аутогенного тренування людей з різним станом здоров'я в умовах професійної діяльності. Методика різних видів оздоровчого та відновного масажу.

9. Фізичні вправи в соціальній і фізичній реабілітації інвалідів з фізичними та розумовими недоліками; основні напрямки фізкультурно-оздоровчої роботи; спортивно-медична класифікація інвалідів; специфіка методики фізкультурно-оздоровчих занять для осіб з порушенням опорно-рухового апарату, глухими та тими, що погано чують, а також із сліпими та людьми, що погано бачать, розумово відсталими.

10. Лікарсько-педагогічний контроль в умовах фізкультурно-оздоровчих занять. Лікарсько-педагогічний контроль як фактор управління здоров'ям людини у процесі фізкультурно-оздоровчих занять. Вили лікарсько-педагогічного контролю, завдання та зміст роботи. Класифікація методів оцінки фізичного стану. Характеристика поглиблених і прискорених методів оцінки фізичного стану. Критерії оцінки фізичного стану. Нормативи фізичного стану в осіб різних вікових груп. особливості взаємозв'язку між показниками фізичного розвитку, фізичної підготовленості та здоров'ям у осіб різного віку. Тестування фізичної підготовленості населення. Системи тестування фізичної підготовленості (державна система тестування, тести ЄВРОФІТ та ін.). Критерії оцінки фізичної підготовленості. Використання результатів тестування в побудові програм фізкультурно-оздоровчих занять.

1.5. Професійно-прикладна (спеціальна) фізична підготовка

Призначення та завдання професійно-прикладної фізичної підготовки (ППФП). Основні фактори, які визначають загальну спрямованість ППФП майбутніх спеціалістів. Фактори, які визначають конкретний зміст ППФП студентів.

Формування прикладних знань, умінь і навичок, фізичних спеціальних якостей у процесі ППФП.

Методика підбору засобів у ППФП студентів. Форми організації ППФП у вищих навчальних закладах. Професійна спрямованість фізичного виховання студентів педагогічних спеціальностей.

Сучасні засоби масової інформації в сфері фізичної культури та спорту. Умови створення спортивних клубів для масового спорту фізкультурно-оздоровчої діяльності населення. Основи маркетингових досліджень у сфері фізичної культури та спорту.

1.6. Психолого-педагогічні аспекти фізичного виховання

Функції психіки: когнітивна, комунікативна, регулятивна. Психологічна структура особистості. Характеристика підструктур особистості (когнітивної, напряму, досвіду, біопсихічної) та їх виявлення. Особливості характеру та темпераменту під час занять фізичною культурою та їх урахування при комплектуванні груп. Психологічні проблеми активного фізичного довголіття. Мотиваційна стабільність, вольова регуляція поведінки.

Психологічні особливості спілкування різних груп населення під час занять фізичною культурою (настрій, лідерство, традиції, групові процеси та ін.). Причини, джерела, умови виникнення комунікативних бар'єрів у групах. Психологічні методи профілактики напружених взаємовідносин між тренером і групою.

Психологічне забезпечення фізичної підготовки різних категорій населення: психологічний відбір, психологічна підготовка, психологічне консультування, психодіагностика. Психологічний захист особистості. Подолання стереотипів. Творчість і самовиховання та їх роль у фізичному вихованні.

Категорії педагогічної науки. Структура та галузь педагогіки. Роль і місце фізичного виховання у соціальній педагогіці. Основи порівнювальної педагогіки. Методи дослідження у педагогіці. Основи теорії виховання. Суб'єкт і об'єкт у процесі фізичного виховання. Самовиховання.

Дидактика. Зв'язок дидактики з методиками фізичного виховання. Закони та закономірності в педагогіці. Методи навчання. Основи організації навчально-виховного процесу. Керівництво навчально-виховним колективом. Особливості педагогічного колективу.

1.7. Комп'ютерні технології та математично-статистичні методи у розв'язанні науково-дослідних завдань масової фізичної культури

Інформаційне забезпечення галузі та безпосередньо фізкультурно-оздоровчого процесу. Технічне та програмне забезпечення персональних комп'ютерів. Сучасні програмні засоби і системи для вирішення прикладних завдань фізкультурно-оздоровчої роботи. Математично-статистичні методи у розв'язанні науково-прикладних завдань.

1.8. Фізична реабілітація

1. Основи фізичної реабілітації

Механізм лікуваньної дії фізичних вправ, масажу та природних факторів. Засоби і методи фізичної реабілітації. Організація та форми фізичної реабілітації при комплексному лікуванні. Фізичні методи відновлювального лікування, оцінка ефективності. Вступ до психологічної реабілітації.

2. Фізична реабілітація при травмах і деформаціях опорно-рухового апарату

Загальні основи фізичної реабілітації при переломах кісток, пошкодженнях плечового поясу, верхніх і нижніх кінцівок, пошкодженнях хребта та кісток таза. Кінезотерапія при нефіксованих змінах і статичній деформації опорно-рухового апарату, остеохондрозі, опіках, відмороженні та ампутації кінцівок.

3. Фізична реабілітація при хірургічних захворюваннях

Засоби і методи фізичної реабілітації при оперативному втручанні на органах черевної порожнини та органах грудної клітки.

4. Фізична реабілітація при захворюваннях і пошкодженнях нервової системи

Методика фізичної реабілітації при травмах і захворюваннях нервової системи: травмах і пошкодженнях головного та спинного мозку, захворюваннях і травмах периферійної нервової системи.

5. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів

Загальні основи реабілітації при серцево-судинних захворюваннях: атеросклерозі та ішемічній хворобі серця, запальних захворюваннях серця та судин, пороках серця, артеріальній гіпертонії та гіпотензії. Методи кіinezотерапії при запальних і хронічних захворюваннях органів дихання, захворюваннях органів травлення та обміну речовин, сечовиділення. Фізична реабілітація в акушерстві та гінекології.

Питання для підготовки до державного екзамену з «Фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення»

1. Основні поняття теорії фізичної культури: фізична культура, фізичний розвиток, здоров'я, фізичне виховання, фізична підготовка та підготовленість, фізична досконалість.
2. Основні етапи розвитку теорії фізичного виховання.
3. Методологічні основи теорії фізичної культури.
4. Чинники, які зумовили виникнення і розвиток фізичного виховання (біологічні, об'єктивні, суб'єктивні).
5. Взаємозв'язок фізичного виховання з іншими напрямками виховання (моральним, розумовим, естетичним, патріотичним, інтернаціональним, трудовим).
6. Система методів фізичного виховання.
7. Класифікація фізичних вправ та їх значення у фізичному вихованні.
8. Поняття техніки фізичних вправ і критерії її ефективності.
9. Структура процесів навчання фізичних вправ.
10. Характеристика сили як рухової якості людини, засоби і методи її розвитку та контролю.
11. Характеристика швидкості. Форми прояву, засоби і методи розвитку та контролю.
12. Характеристика витривалості. Види, засоби і методи розвитку та контролю.
13. Гнучкість як рухова якість людини. Засоби і методи розвитку та контролю.
14. Спритність як рухова якість людини. Засоби і методи розвитку та контролю.
15. Характеристика форм організації занять у процесі фізичного виховання студентів.
16. Характеристика уроку як основної форми організації занять, методика проведення з різними віковими групами.
17. Документи планування та обліку навчальної роботи з фізичного виховання, їх характеристика і методика складання.
18. Методи організації на занятті фізичного виховання тих, хто навчається, та їх характеристика
19. Поняття про фізичне навантаження; значення режимів чергування навантаження та відпочинку на заняттях.

20. Види підготовки спортсменів (технічна, фізична, тактична, психічна, інтегральна), їх значення, методика, взаємозв'язок.
21. Основи структури тренувального процесу: заняття, малі, середні, річні цикли. Їх види, значення, методика, побудова.
22. Контроль і управління у спортивному тренуванні. Змагання та змагальна діяльність.
23. Роль фізичної культури, фізичного виховання та масового спорту в гармонізації особистості сучасної людини.
24. Критерії оцінювання знань студентів з урахуванням кредитно-модульної системи навчання.
25. Основи диференційованого фізичного виховання та показники фізичного розвитку та фізичної підготовленості різних груп населення.
26. Завдання та особливості організації та методики фізичного виховання студентів
27. Форми організації, особливості методики проведення занять з фізичного виховання у різних відділеннях.
28. Основні форми організації занять оздоровчої фізичної культури та рекреації: групові та самостійні заняття, фізкультурно-оздоровчі заходи.
29. Особливості організації і проведення лекцій.
30. Сучасні підходи до визначення норм рухової активності різних груп населення.
31. Методи оцінки рівня здоров'я та фізичного стану.
32. Особливості організації і проведення практичного заняття з обраного виду спорту.
33. Особливості рухового режиму людей молодіжного, середнього та старшого віку.
34. Методи оцінки фізичного розвитку та фізичної підготовленості молоді.
35. Особливості організації і проведення семінарського заняття на прикладі обраної дисципліни.
36. Лікарсько-педагогічний контроль, як фактор управління здоров'ям людини в умовах фізкультурно-оздоровчих занять.
37. Сучасні підходи до програмування фізкультурно-оздоровчих занять в осіб зрілого, похилого та старшого віку.
38. Обов'язки завідувача кафедри фізичного виховання.
39. Характеристика документів планування і звітності викладача фізичного виховання.

40. Значення фізичних вправ у профілактиці набутих захворювань, підвищення адаптації організму людини до несприятливих факторів зовнішнього середовища.

41. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні.

42. Види, способи і методика загартування.

43. Фізичні вправи в соціальній і фізичній реабілітації інвалідів з фізичними та розумовими недоліками.

44. Специфіка методики фізкультурно-оздоровчих занять для осіб з порушенням опорно-рухового апарату.

45. Специфіка методики рекреативно-оздоровчих, профілактико-оздоровчих занять, кондиційного тренування в осіб різного віку та професійної приналежності.

46. Критерії оцінки фізичної підготовленості. Використання результатів тестування в побудові програм фізкультурно-оздоровчих занять.

47. Фактори, які визначають конкретний зміст професійно-прикладної фізичної підготовки студентів.

48. Методика підбору засобів у професійно-прикладної фізичної підготовки студентів.

49. Особливості методики проведення занять зі спеціальними медичними групами.

50. Умови створення спортивних клубів для масового спорту фізкультурно-оздоровчої діяльності населення.

51. Особливості характеру та темпераменту під час занять фізичною культурою та їх урахування при комплектуванні груп.

52. Психологічні особливості спілкування різних груп населення під час занять фізичною культурою (настрій, лідерство, традиції, групові процеси та ін.).

53. Творчість і самовиховання та їх роль у фізичному вихованні.

54. Дидактика. Зв'язок дидактики з методиками фізичного виховання.

55. Методи навчання. Основи організації навчально-виховного процесу.

56. Керівництво навчально-виховним колективом. Особливості педагогічного колективу.

57. Математично-статистичні методи у розв'язанні науково-прикладних завдань.

58. Засоби і методи фізичної реабілітації.

59. Особливості організації самостійних занять студентів.

60. Особливості організації і проведення практичних занять з інвалідами.

61. Тренажери та спортивний інвентар при проведенні фізкультурних занять з різними групами населення.

62. Особливості організації навчального процесу з фізичного виховання студентів. Функційні обов'язки викладача фізичного виховання.

63. Організація і методика проведення змагань для людей зрілого віку.

64. Самоконтроль у процесі занять культурою з людьми похилого віку.

65. Технічна підготовка спортсмена. Вимоги до техніки спортсмена: результативність, ефективність, стабільність, економічність, мінімальна тактична інформативність техніки для суперників.

66. Тактична підготовка спортсмена. Види тактичної підготовки. Засоби і методи тактичної підготовки.

67. Фізична підготовка. Види фізичної підготовки. Теоретико-практичні основи розвитку фізичних якостей відповідно до виду спорту.

68. Психологічна підготовка спортсмена. Види психологічної підготовки. Класифікація засобів і методів, психологічної підготовки: за змістом, за сферою впливу, по адресату, за часом використання.

69. Побудова тренувального процесу в малих циклах (мікроциклах).

70. Побудова тренувального процесу в середніх циклах (мезациклах)

71. Побудова тренувального процесу у великих циклах (макроциклах)

72. Організація і методика проведення фізкультурно-оздоровчих занять у сімейному побуті

73. Характеристика системи тренувально-змагальної підготовки: система відбору і спортивної орієнтації; система змагань; система спортивного тренування; система факторів, які підвищують ефективність тренувальної і змагальної діяльності.

74. Особливості організації і методика проведення туристичного походу зі студентами.

75. Заходи, які пов'язані з адаптацією пропагандою та популяризацією фізичної культури і спорту.

Розділ II. ПОЛОЖЕННЯ ПРО КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З НАПРЯМКУ 8.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура»

1. Загальні положення

1. Магістерська робота – це самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Тому основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

2. Тема магістерської роботи обирається зазвичай за рік до її захисту. Тематика повинна відповідати сучасним завданням підготовки фахівця, співпадати з основними напрямками і проблемами науково-методичної роботи кафедри та ВНЗ. Студенти мають право запропонувати свою тематику магістерської роботи обґрунтавши доцільність її розробки. Практика засвідчує, що правильно обрати тему – наполовину забезпечити успішне її виконання. Тему наукового дослідження вибирають, виходячи з фахової готовності. Тобто якщо Ви навчаєтесь в інституті фізичної культури (ІФК), то і будете обирати тему певної спрямованості – фізичне виховання різних груп населення, основи спортивної підготовки тощо (Додаток А).

3. Кваліфікаційна робота магістра (магістерська робота) виконується під керівництвом наукового керівника. Науковим керівником магістерської роботи наказом ректора призначається висококваліфікований спеціаліст, що має науковий ступінь (вчене звання). Дозволяється призначення наказом ректора консультанта роботи, якщо вона виконується на межі суміжних дисциплін.

4. Тема роботи її план та етапи виконання визначаються науковим керівником разом з магістрантом. Тема обговорюється і затверджується на засіданні випускаючої кафедри ТМФК та затверджується наказом ректора.

Типовий варіант календарного плану магістерської роботи поданий у додатку Б.

5. Початковим етапом роботи над темою магістерської роботи є написання обґрунтування або план-проспект, він є основною для написання розділу: «Вступ»

Структура плану-проспекту така (2-Зсторінки):

- титульний аркуш (додаток В);
- перелік умовних скорочень (додаток Г)
- зміст (додаток Д)
- вступ(додаток Е), де визначено:
  - актуальність;
  - об'єкт дослідження;
  - предмет дослідження;
  - робоча гіпотеза;
  - мета роботи;
  - завдання роботи;
  - методи дослідження;
  - організація дослідження;
  - наукова новизна;
  - практичне завдання;
  - апробація роботи.

В **актуальності** науковець зазначає проблему, її масштабність, необхідність нагального вирішення, зв'язок з важливими напрямами людської діяльності. Він подає огляд розробок інших дослідників щодо вирішення цього завдання з критичними оцінками та переліком невирішених питань, які і будуть розгляdatися автором.

З'ясовуючи об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, необхідно зважати на те, що між ними і темою наукової роботи є системні логічні зв'язки.

Об'єкт наукового дослідження – процес або явище (для спеціальностей ІФК це, як правило, навчально-виховний процес), що породжує проблемну ситуацію чи вимагає отримання більш детального знання.

Об'єкт може формуватись як теорія і методика організації навчально-виховного процесу, зміст і принципи навчально-виховного процесу, форми, методи та прийоми діяльності вихователів, учителів, тренерів, учнів, студентів. Так, якщо один і той самий об'єкт може вивчатися різними дослідниками (наприклад, «навчальний процес» вивчається і методистами, і психологами, і фізіологами і гігієністами), то предмет буде різний.

У сфері фізичного виховання і спорту часто як об'єкт розглядаються дошкільники, школярі, спортсмени, студенти. **Предмет наукового дослідження** - процес або явище, що знаходиться в межах об'єкта та розглядається як елемент, частина об'єкта дослідження. Предмет дослідження дуже часто співпадає з темою.

Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. Тобто об'єкт – це те, що досліджується, а предмет – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Крім того, у темі роботи має бути відображені і мета. Мета встановлюється на основі сформульованої проблеми, об'єкта і предмета дослідження. Чітке бачення мети наукового дослідження є передумовою цілеспрямованої діяльності дослідника. Вона може стосуватися різноманітних теоретичних і прикладних питань.

Мета наукового дослідження – кінцевий результат, на досягнення якого спрямоване дослідження. Вона повинна містити в узагальненому вигляді очікувані результати та наукові завдання. Тобто мета – це те, що необхідно отримати у процесі наукового дослідження.

Варіанти мети педагогічних наукових досліджень можна об'єднати в окремі групи:

- розробити або педагогічні, або науково-методичні, або організаційно-педагогічні основи формування (*виховання, розвитку*) у кого-небудь (*школярів, спортсменів*) чого-небудь;
- виявити, обґрунтувати та експериментально перевірити умови формування (*виховання, розвитку*):
- обґрунтувати зміст, форми, методи і засоби;

- розробити методику формування;
- визначити і розробити педагогічні засоби;
- розробити теоретичні моделі;
- розробити вимоги, критерії;
- педагогічно обґрунтувати.

Мета роботи конкретизується у завданнях наукового дослідження, які дають уявлення про його спрямованість. Завдання розкривають мету дослідження, і в сукупності повинні бути їй адекватні. Тобто завдання наукового дослідження підпорядковуються основній меті і спрямовані на послідовне (поетапне) її досягнення. Вони не можуть формулюватись як «вивчення», «ознайомлення», «дослідження» тощо, оскільки, таким чином указують не на результат наукової розробки, а на окремі технологічні процеси.

Після того, як дослідник сформулював об'єкт, предмет, мету і завдання, з'ясував історичний та сучасний стан проблеми, наступним важливим моментом є побудова гіпотези.

Гіпотеза – це форма наукового знання, припущення, справжнє значення якого не визначено і потребує перевірки й теоретичного обґрунтування та підтвердження.

Вона складається з передбачуваних зв'язків між досліджуваними факторами, є своєрідним компасом, який визначає напрям діяльності магістрата.

Методи дослідження – аналіз й узагальнення наукової літератури, анкетування, методи оцінки фізичної працездатності, метод вимірювання рухової активності, метод оцінки рівня фізичного здоров'я, методи оцінки фізичної підготовленості, методи математичної статистики.

У **методах** дослідження не можуть бути визначені в повному обсязі всі їх описи, але необхідно сформулювати основний перелік загальнонаукових та спеціальних методів перед початком роботи.

У **науковій новизні одержаних результатів** пишуться короткі анотації нових наукових положень, які були отримані у процесі роботи, та

надаються короткі відомості щодо впровадження результатів. До елементів наукового внеску автора відносять:

- наукове узагальнення та систематизацію досліджуваного матеріалу;
- відкриття нових законів, закономірностей, тенденцій, явищ, переваг;
- визначення причинно-наслідкових зв'язків, факторів впливу;
- розроблення категоріального апарату;
- типологію (класифікацію) елементів;
- визначення концептуальних рішень та шляхів розв'язання проблеми;
- розробку моделей, механізмів, принципових схем, програм;
- підготовку методик;
- визначення недоцільності використання певних підходів - «негативний результат – це теж результат».

У частині **практична значущість** отриманих результатів необхідно перерахувати, де в прикладній діяльності, якими організаціями та органами, в якій формі використовуються або можуть використовуватися результати виконаного дослідження і рекомендації, що вказані в роботі.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що результати досліджень можуть бути використані у практиці (тобто, вони використовуються під час проведення лабораторно-практичних занять зі студентами; результати дослідження використовуються в навчальному процесі з учнями в загальноосвітній школі та ін.)

Пункт **«апробація результатів»** повинен містити інформацію щодо практичної перевірки основних положень і результатів роботи. Відзначається, на яких наукових конференціях оголошені результати проведених досліджень та в яких статтях були опубліковані основні результати.

6. Для проведення наукової експертизи кваліфікаційної роботи випускаючу кафедрою ТМФК рекомендується рецензент з числа провідних фахівців інституту фізичної культури чи інших навчальних і наукових закладів. Призначення рецензента проводиться розпорядженням директора.

Попередній захист роботи проводиться на засіданні кафедри ТМФК. За результатами цього захисту завідувач кафедри ТМФК приймає рішення про допуск до захисту роботи в Державній екзаменаційній комісії (ДЕК). Рішення оформляється відповідним протоколом.

7. Закінчена робота разом з висновком наукового керівника, рецензією спеціаліста та протоколом кафедри подається до Державної екзаменаційної комісії.

8. Захист магістерської роботи відбувається публічно на засіданні Державної екзаменаційної комісії. Захист кваліфікаційної роботи має характер наукової дискусії та проходить в обстановці принциповості. Засідання ДЕК починається з того, що оголошується захист роботи, вказується її назва, виконавець, керівник, рецензент, наявність усіх необхідних, документів. Для доповіді по темі роботи надається 10–15 хвилин. Далі розпочинається наукова дискусія за темою роботи. Після цього головуючий на засіданні ДЕК зачитує відзив рецензента на роботу, виконавець роботи дає відповіді на зауваження рецензента. Після цього науковий керівник характеризує роботу магістрантa його відношення до навчання. Після закінчення дискусії магістрант має право на заключне слово. На цьому захист роботи закінчується.

9. На закритому засіданні ДЕК більшістю голосів членів ДЕК (голос голови ДЕК є вирішальним при рівній кількості голосів "за" і "проти") приймається рішення про оцінку роботи. Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно". Одержанна оцінка за рішенням оголошується Головою ДЕК всім присутнім.

2. Вимоги до магістерської роботи

1. Кваліфікаційна робота повинна бути написана магістрантом особисто. Основну частину роботи повинні становити матеріали, в обробці та одержанні яких є суттєвий вклад автора.

Робота повинна засвідчувати знання, ерудицію, готовність магістра до наукової діяльності.

2. Основний текст кваліфікаційної роботи не повинен перевищувати 3-х друкованих аркушів (160 тисяч знаків). Обсяг додатків не обмежується.

3. Магістерська робота повинна мати чітку структуру та містити такі обов'язкові розділи: (Додаток Д)

1) Вступ (постановка задачі, обґрунтування актуальності теми досліджень, мета і задачі досліджень, методи досліджень, наукова новизна і практичне значення роботи, характеристика особистого внеску пошукача).

2) Критичний огляд літератури та стану досліджуваної проблеми.

3) Результати досліджень, проведених пошукувачем, їх аналіз і співставлення з раніше відомими фактами даного напрямку досліджень.

4) Висновки, що базуються на результатах досліджень пошукувача, пропозиції щодо їх використання і впровадження у практику наукових досліджень.

5) Список використаних джерел повинен містити ті науково-методичні роботи, інструктивні матеріали, що використані пошукувачем при виконанні роботи. Список оформляється згідно чинних правил і стандартів. (Додаток Ж)

4. Додатки до кваліфікаційної роботи - це частина основного тексту, яка має додаткове (як правило довідкове) значення, але є необхідною для більш повного висвітлення теми. За формою це може бути текст, таблиці, графіки, анкети і т.д.

3. Прикінцеві положення

1. Тема магістерської роботи та її науковий керівник затверджуються наказом ректора протягом останнього семестру навчання. Дозволяється уточнення назви роботи за результатами попереднього захисту її на кафедрі.

2. Попередній захист проводиться не пізніше, ніж за 2 тижні до встановленого терміну захисту роботи в ДЕК. У випадку негативного рішення кафедри, пошукач має право подати апеляцію директору інституту фізичної культури, рішення якого є остаточним.

3. До ДЕК подається 2 екземпляри роботи не пізніше, ніж за 5 днів до захисту.

4. Рецензент передає завірену в установленому порядку рецензію (два екземпляри) до ДЕК не пізніше, ніж за 5 діб до захисту роботи.

5. Магістерські роботи в одному екземплярі зберігаються в бібліотеці університету.

6. У випадку, коли щодо кваліфікаційної роботи остаточно прийнято негативне рішення, магістрант видається довідка про закінчення навчання. Йому дозволяється повторне подання цієї ж (або іншої) кваліфікаційної роботи до захисту протягом 3 років після закінчення навчання, але не раніше, ніж через 1 рік і не більше одного разу. Робота, подана до захисту повторно, проходить всі етапи її розгляду, як і робота, що подана до захисту вперше.

Критерії оцінювання знань магістрантів

Державні екзамени мають на меті визначення ступеня інтеграції теоретичних знань магістрантів у галузі фізичного, а також ступінь їх підготовленості до здійснення функції викладача фізичного виховання у ВНЗ.

Державний екзамен з дисципліни «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення складається з 25 білетів. Кожен білет включає 3 питання, які складено згідно програми даної дисципліни.

Кожне питання оцінюється за чотирьох бальною системою.

Магістрант який показав глибокі знання з трьох питань програмного матеріалу, а також показав знання, які не включені до програмного матеріалу дисципліни. Відповідь має чітко вибудувану логічну структуру. Викладач матеріалу має глибоке наукове обґрунтування, здійснюється в оптимальному темпі, переконливо і емоційно. За такі відповіді магістрант отримує оцінку «5» (відмінно)

Оцінку «4» (добре) отримує магістрант який досконало володіє матеріалом з трьох питань, або показав глибокі знання з двох питань і орієнтується у третьому питанні, спирається на коло актуальних першоджерел, відповідає на додаткові запитання.

Оцінку «3» (задовільно) отримує магістрант який показав неглибоке знання але орієнтується у програмному матеріалі, не чітко відповідає на додаткові запитання.

Магістрант який не може показати теоретичні знання програмного матеріалу, не в змозі підтвердити теоретичні положення достатньою кількістю переконливих прикладів не відповідає на додаткові запитання – отримує оцінку «2» (не задовільно).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Апанасенко Г. Л. Медична валеологія (вибрані лекції) / Г. Л. Апанасенко, Л. О. Попова. – К. : Здоров'я, 1998. – 248 с.
2. Апанасенко Г. Л. Медична валеологія (вибрані лекції) / Г. Л. Апанасенко, Л. О. Попова. – К. : Здоров'я, 1998. – 248 с.
3. Ашмарин Б. А. Теория и методика физического воспитания / Б. Г. Ашмарин. – М. : Просвещение, 1990. – 283 с.
4. Бальсевич В. К., Информационная культура специалиста как фактор внедрения новых технологий в практику физической культуры и спорта / В. К. Бальсевич, Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 2001. – №12. – С.18-19.
5. Барчуков И. С. Физическая культура: учеб. пособие для вузов – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 255 с.
6. Бермудес Д. В. Музична ритміка і хореографія. Практикум: навч.-метод. посібник / Д. В. Бермудес – Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. – 200 с.
7. Вайнбаум Я. С. Дозирование физических загрузок / Я. С. Вайнбаум – М.: Просвещение, 1991. – 64 с.
8. Волков В. Ю. Физическая культура: уч. пос. [для подготовки к экзаменам] / под ред. В. Ю. Волкова, В. И. Загоруйко. — СПб. : Питер, 2004. — 224 с:
9. Волков Л. В. Теория и методика детского и юношеского спорта / Л. В Волков. – К. : Олимпийская литература, 2002. – 296 с.
10. Годик В.А. Спортивная метрология. Учебн. для ин-тов физ. культ. - М.: Физкультура і спорт, 1988. - 192 с.
11. Гуменна О. А. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. спец. «Фізична культура» / О. А. Гуменна. – Суми : СумДПУ, 2007. – 100 с.
12. Гуськов С.И. Спортивный маркетинг. – М. : Олимпийская литература, 1996.
13. Давыдов В. Ю. Новые фитнес-системы (новые направления, методики, оборудование, инвентарь) : учеб. пособие / В. Ю. Давыдов, А. И. Шамардин, Г. О. Краснова. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2005. – 284 с.
14. Делавье Фредерик. Анатомия силовых упражнений для мужчин и

женщин / Фредерик Делавье; [пер. с фр. О. Е. Ивановой]. – М. : РИПОЛ класик, 2006. – 144 с.

15. Делл Д., Линда Т. Учебник по рекламе. /Пер.с польск. Н. В. Бабиной. - Мн. : ИООО «Современное Слово», 1997. – 320 с.

16. Дубогай О. Д. Методика фізичного виховання студентів, віднесених за станом здоров'я до спец. мед. групи. / О. Д. Дубогай, В. І. Завацький, Ю. О. Короп – Луцьк : Надстир'я, 1995. – 200 с.

17. Дурович А. П. Маркетинг в туризме. / А. П. Дурович, А. С. Копанев : Учеб.пособие / Под общей ред. З. М. Горбылевой. – Мн. : «Экономпресс», 1998. - 400с.

18. Евдокимова Ф. И. Азбука маркетинга. /Ф.И. Евдокимова, В. М. Гавва – Д. : Сталкер, 1998. – 432 с

19. Єрмола А. М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами. – Харків : Гімназія, 1999. – 128 с.

20. Жабокрицька О. В. Нетрадиційні методи й системи оздоровлення: навч. посіб. / О. В. Жабокрицька, В. С. Язловецький. – Кіровоград. : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – 187 с.

21. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». Книга вчителя фіз. культ. / упоряд. С. І. Операйлло та ін. – Х. : Торсінг плюс, 2005. – 41 с.

22. Захаров Е. В. Энциклопедия физической подготовки (методические основы развития физических качеств) / А. В. Карасев, А. А. Сафонов. – М. : Лептос, 1994. – 368 с.

23. Зациорский В. М. Биомеханика двигательного аппарата человека. / В. М. Зациорский, А. С. Аруин, В. Н. Селуянов / – М. : ФиС, 1981. – 144 с.

24. Иващенко Л. Я. Методика физкультурно-оздоровительных занятий / Л. Я. Иващенко, Т. Ю. Круцевич. – К. : УГУФС, 1994. – 126 с.

25. Иващенко Л. Я. Программирование занятий оздоровительным фитнесом / Л. Я. Иващенко, А. Л. Благий, Ю. А. Усачев – К. : Наук. світ, 2008. – 198 с.

26. Кібальник О. Я. Підвищення рухової активності підлітків з використанням занять фітнесом оздоровчого спрямування / О. Я. Кібальник – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. – С. 14.

27. Кокарєв Б. В. Основи побудови та проведення занять з оздоровчої аеробіки : навч.-метод. посібник / Б. В. Кокарєв, О. Є. Черненко, О. А. Гордейченко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – 67 с.
28. Круцевич Т. Ю. Методы исследования индивидуального здоровья детей и подростков в процессе физического воспитания : уч. пособие / Т. Ю. Круцевич – К. : 1999. – 231 с.
29. Круцевич Т. Ю. Общие основы теории и методики физического воспитания. ч. 1. / Круцевич Т. Ю. – К. : Олимп. лит. – 2003. – 423 с.
30. Круцевич Т. Ю. Общие основы теории и методики физического воспитания. ч. 2. / Круцевич Т. Ю. – К. : Олимп. лит. – 2003. – 391 с.
31. Купер К. Аэробика для хорошего самочувствия / К. Купер; [пер. с англ.] – 2-е изд. доп., перераб. – М. : Физкультура и спорт, 1989. – 224 с.
32. Лоза Т.О. Кредитно-модульна система оцінки знань студентів з теорії і методики фізичного виховання. / Т.О.Лоза, Л.І. Прокопова :Практикум для студентів спеціальності «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура» факультетів фізичного виховання педагогічних університетів. – Суми: СумДПУ ім.А.С. Макаренка, 2007. – 200 с.
33. Лубышева Л. И. Социология физической культуры и спорта : учеб. пособ. для студентов / Л. Лубышева – М.: Academia, 2001. – 237 с.
34. Матвеев Л. П. Теория и методика физической культуры / Л. П. Матвеев. – М. : Физкультура и спорт, 1991. – 543 с.
35. Менхин Ю. В. Оздоровительная гимнастика. Теория и методика проведения занятий / Ю. В. Менхин, А. В. Менхин. – Ростов на Дону : Фенікс, 2002. – 384 с.
36. Міхеєнко О. І. Валеологія: Основи індивідуального здоров'я людини / О. І. Міхеєнко. – Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2005, – 328с.
37. Мухін В.М. Фізична реабілітація. / В. Мухін – К.: Олімпійська література, 2000. – 423с.
38. Мякинченко Е. Б. Методология управления тренировочной нагрузкой на заняттях / Е. Б. Мякинченко // Теория и практика физической культуры. – 1997. – № 5. – С. 39.
39. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К. : Держкомсторт, 2004. – 16 с.

40. Начинская С. В. Основы спортивной статистики / С. Начинская / – К. : Вища школа, 1987. - 189с.
41. Новітні медико-педагогічні технології зміцнення та збереження здоров'я учнівської молоді: навч. посіб для вчителів фізичної культури / [під ред. О. С. Куца]. – Львів : Українські технології, 2003. – С.131–163.
42. Основи законодавства України про охорону здоров'я // Голос України, 1992. – 15 грудня.
43. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В. Н. Платонов. – К. : Олимпийская литература, 1997. – 584 с.
44. Платонов В. Н. Теория спорта / В. Н. Платонов. – К. : Вища школа, 1987. – 423 с.
45. Прокопова Л. І. Курс лекцій з теорії і методики фізичного виховання. Навчальний посібник для студентів факультетів фізичної культури педагогічних університетів та інститутів. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2001. – С.3-24.
46. Рузавин Г.И. Методология научного исследования: Учебное пособие для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. - 317с.
47. Романенко В. А. Диагностика двигательных способностей: уч. пособ. / В. А. Романенко – Донецк: Изд-во ДоНУ, 2005, – 290 с.
48. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: навч. посібник / А. Сбруєва. – Суми: Редакційно-видавничий відділ СДПУ, 1990. – 300с.
49. Сергієнко Л. П. Комплексне тестування рухових здібностей людини : навч. посібник / Л. П. Сергієнко. – Миколаїв : УДМТУ, 2001. – 360 с.
50. Сергієнко Л. П. Тестування рухових здібностей школярів / Л. П. Сергієнко. – К. : Олімп. література, 2001. – 438 с.
51. Сергієнко Л. Формування рухового уміння на початковому етапі навчання при заняттях аеробікою та ритмічною гімнастикою / Л. Сергієнко // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури і спорту. – Л., 2004. – Вип. 8. – Т. 3. – С. 342 – 344.
52. Сухарев А. Г. Здоровье и физическое воспитание детей и подростков / А. Г. Сухарев. – М. : Медицина, 1991. – 270 с.
53. Физическая культура студента: [учебник] / под ред.

В. И. Ильинича]. М.: Гардарики, 2001. – 448 с.

54. Холодов Ж. К. Практикум по теории и методике физического воспитания и спорта: учедн. пособ. для студ. высш. учебн. завед. виз. культ. / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов. – [2-е изд.]. – М. : Академия, 2005. – 144 с.

55. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания и спорта: учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов. – М. : Издательский центр «Академия», 2000. – 480 с.

56. Хоули Э. Т. «Оздоровительный фитнес» / Эдвард Т. Хоули, Б. Дон Френкс. – К., Олимпийская литература, 2000. – 387 с.

57. Худолій О. М. Основи методики викладання гімнастики: навч. посіб. у 2-х томах. — [4-е вид., випр. і доп.]. — Х. : «ОВС», 2008. – Т. 1. – 408 с.

58. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. ч.1 / Б. М. Шиян. – Тернопіль : Богдан, – 2001. – 271 с.

59. Шиян Б. М. Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні та спорті / Б. М. Шиян, О. М. Вацеба : навч. посібник. – Тернопіль: навч. книга _ Богдан, 2008. – 276 с.

60. Язловецький В. С. Учням про здоров'я / В. С. Язловецький, О. В. Язловецька – Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Вінніченка, 2000. – 212 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Тематика магістерської роботи

1. Динаміка формування мотивації студентів до фізичної та оздоровчої діяльності.
2. Виховання інтересу у студентів до систематичних занять фізичною культурою.
3. Вивчення особливостей фізичного розвитку студентів.
4. Вивчення ефективних засобів і методів змінення здоров'я людини засобами масової фізичної культури та спорту.
5. Вплив занять з фізичної культури та спорту на морфофункціональні показники.
6. Філософсько-культурологічний підхід при розгляданні феномену фізичної культури і механізму формування її особистості.
7. Дослідження використання особливостей колового тренування при комплексному вихованні фізичних якостей студентів.
8. Модельні характеристики фізичної підготовки як фактор управління тренувальним процесом.
9. Вивчення досвіду роботи провідних викладачів фізичного виховання та тренерів з обраних видів спорту.
10. Виявлення впливу загартування на рівень фізичного розвитку дітей дошкільного віку.
11. Підвищення професійної рухової діяльності викладачів з фізичного виховання.
12. Аналіз форм і методів організації спортивно-масової роботи з допризовною та призовною молоддю за місцем проживання.
13. Педагогічний і біомеханічний контроль при організації тренувань з видів спорту.
14. Вивчення особливостей психологічної підготовки спортсменів.
15. Еволюція та аналіз техніко-тактичних дій у видах спорту.
16. Дослідження особливості підготовки юних спортсменів на різних етапах багаторічного вдосконалення.
17. Особливості планування навчально-тренувальної роботи з різних видів спорту.
18. Методи корекції будови тіла на основі засобів оздоровчих видів гімнастики.
19. Застосування психологічних засобів відновлення працездатності спортсменів у різних видах спорту.

20. Особливості та методика проведення виховної роботи з спортсменами в умовах їх перебування на спортивних базах.
21. Психолого-педагогічні та соціально-психологічні проблеми управління спортивною командою.
22. Особливості побудови тренувального процесу висококваліфікованих спортсменів з обраного виду спорту.
23. Удосконалення тактичного мислення у різних видах спорту.
24. Підвищення рівня фізичної підготовки молодших школярів засобами фізичної культури.
25. Вивчення впливу навчального навантаження на фізичний і психофізичний розвиток дітей шкільного віку.
26. Сокільський рух як система фізичного вдосконалення і морального розвитку молоді.
27. Техніка та методика навчання спортивним и прикладним стилям плавання.
28. Вивчення ролі одноборств у становленні бойового мистецтва українського народу.
29. Вирішення проблеми патології хребта у дітей молодшого шкільного віку з використанням особистих і соціальних факторів.
30. Корекція психофізичного стану дітей дошкільного та шкільного віку з різними порушеннями у розвитку.
31. Механізми емоцій і роль емоцій в спортивній діяльності
32. Методика покращення силових показників школярів старшого шкільного віку з орієнтиром на військову і трудову діяльність
33. Особливості моделювання фізичної підготовленості в навчально-тренувальному процесі гімнастів 7-11 років
34. Вплив занять фізичною культурою і спортом на прискорення процесу адаптації студентів перших курсів
35. Технічна підготовка юних футболістів на основі урахування структури змагальної діяльності
36. Модель формування потреби дотримуватися основ старшокласників
37. Теоретико-методичні основи формування знань про фізичне здоров'я в системі фізичного виховання старшокласників
38. Формування фізичної культури особистості учнів 5-9 класів у позашкільній діяльності загальноосвітньої школи
39. Початкова туристсько-спортивна підготовка майбутніх фахівців з туризму у ВНЗ
40. Підвищення рухової активності підлітків 12-13 років засобами оздоровочого фітнесу
41. Порівняльна характеристика розвитку рухових здібностей легкоатлетів і школярів, які не займаються спортом

42. Індивідуалізація фізичного виховання підлітків у загальноосвітній школі
43. Історичні аспекти розвитку параолімпійського руху в Україні
44. Розвиток спеціальних силових якостей дзюдоїстів на етапі спеціалізованої базової підготовки
45. Тенденції розвитку системи підготовки до самозахисту та рукопашного бою у жінок-військовослужбовців
46. Особливості розвитку спеціальної витривалості спортсменок, які займаються спортивною аеробікою.
47. Формування фізичних і вольових здібностей у дітей молодшого шкільного віку.
48. Становлення національної системи фізичної культури з витоків до сучасності.
49. Особливості розвитку сили у студентів –ліцеїстів
50. Визначення рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості учнів початкових класів.

Додаток Б.**Приблизний календарний план виконання магістерської роботи**

№ п/п	Зміст роботи	Термін виконання
1	Аналіз науково-методичної літератури з теми написання I розділу роботи	Вересень- квітень
2	Написання II розділу: Організація та методи дослідження	Жовтень-листопад
3	Проведення досліджень I етапу	Листопад-січень
4	Проведення досліджень II етапу	Лютий-березень
5	Обробка отриманих даних	Березень-квітень
6	Написання III розділу	Квітень- травень
7	Написання висновків	травень
8	Оформлення роботи, підготовка до захисту	
9	Захист	

Додаток В

Зразок титульного аркуша

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Інститут фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичної культури

Иванов Иван Иванович

Магістерська робота

**Формування фізичної культури особистості
учнів 5-9 класів у позакласній діяльності
загальноосвітньої школи**

Науковий керівник:
к.п.н., професор
Лоза Тетяна Олександрівна

Суми 2009

Додаток I

Перелік умовних скорочень (у разі потреби) оформляється згідно з алфавітом. Якщо в ньому зустрічаються іноземні скорочення, то вони оформляються після українських. Якщо скорочення вимірюються в певних одиницях, то їх необхідно вказувати.

ПРИКЛАД ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АДФ – аденоzиндифосфорна кислота
АТФ – аденоzинтрифосфорна кислота
ВЕ – вентиляційний еквівалент
 VO_2 – споживанню кисню
Нb – гемоглобін
ДО – дихальний об’єм
ЖЕЛ – життєвий ємкість легенъ
КЕК – киснева ємкість крові
КМС – кандидат у майстри спорту
ЛФК – лікувальна фізична культура
ХОД – хвилінний об’єм дихання
МСУ – Майстер спорту України
МЦ – менструальний цикл
 $O_2\text{RC}$ – кисневий ефект дихального циклу
 $O_2\text{CC}$ – кисневий ефект серцевого циклу
СФП – спеціальна фізична підготовка
ФСД – функціональна система дихання
ЧД – частота дихання
ЧСС – частота серцевих скорочень

Додаток Д

Приблизний зміст магістерської роботи

ЗМІСТ

Перелік умовних скорочень	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ВИХОВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ УЧНІВ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	
1.1.Історичний аналіз проблеми виховання фізичної культури учнів в Україні.....	6
1.2.Виховання фізичної культури учнів у контексті сучасної педагогічної науки.....	22
1.3.Позакласна діяльність як чинник виховання фізичної культури учнів	35
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	
2.1. Методи дослідження	49
2.2. Організація дослідження.....	53
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ	
3.1. Результати аналізу науково-методичної документації.....	54
3.2. Результати педагогічного спостереження	58
3.3 Аналіз результатів анкетування.....	61
3.4. Результати педагогічного експерименту	66
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	86

Додаток Е

Приблизний вступ до магістерської роботи

ВСТУП

Актуальність дослідження. В останні роки науковці акцентують увагу на культурологічних функціях освіти взагалі, навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі – зокрема. Все більшої життєвості набувають наукові ідеї про те, що кінцевий результат освіти – це високий рівень культури особистості; модернізована освіта повинна виховувати активних творців культури. Стверджується, що школа ХХІ століття в Україні має створити сприятливі умови для оволодіння дитиною базовими основами культури.

До базових основ культури особистості сучасна наука відносить її різні види: правову, економічну, політичну, екологічну, художньо-естетичну, фізичну, побутову та інші [10; 15; 16]. Фізична культура, таким чином, є органічною складовою загальної культури особистості. Закономірно, що "Концепція національного виховання" розглядає фізичну культуру особистості учня (в інтеграції з іншими видами) як одну зі складових частин загальної мети національного виховання [37]. Посилення культурологічних тенденцій у вихованні вимагає відповідного наукового педагогічного обґрунтування ряду проблем фізичного виховання, у тому числі – виховання фізичної культури учнів як їхньої особистісної властивості, як цілісного культурологічного явища.

У сучасному суспільному житті країни проблеми фізичної культури і спорту, фізичного виховання набули актуальності й гостроти. Це об'єктивно зумовлено, з одного боку – вагомістю здоров'я, необхідного фізичного розвитку, фізкультурної освіченості та вихованості особистості як для неї самої, так і суспільства, з іншого – тими проблемами і недоліками, які характеризують стан фізичної культури і спорту, процес фізичного виховання у школі.

Негативно на практиці позначається те, що у педагогічній теорії не обґрунтовано поняття "фізична культура учня", не розкрито у

культурологічному аспекті загальнопедагогічні умови позакласної роботи з фізичного виховання та діяльності у ній класного керівника.

Таким чином, існує суперечність, з одного боку, між потребою посилення культурологічних функцій навчально-виховного процесу, в тому числі – фізичного виховання, – з іншого – реальною дійсністю, а саме: недостатньою загальнопедагогічною теоретичною розробленістю культурологічного спрямування фізичного виховання та недоліками шкільної практики.

Окреслена суперечність обумовила актуальність та вибір теми нашого дослідження “Формування фізичної культури особистості учнів 5 – 9 класів у позакласній діяльності загальноосвітньої школи”.

Об'єкт дослідження: процес виховання фізичної культури учнів загальноосвітньої школи.

Предмет дослідження: загальнопедагогічні умови ефективності виховання фізичної культури особистості учнів 5 – 9 класів у позакласній діяльності загальноосвітньої школи.

Мета дослідження: виявити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити загальнопедагогічні умови ефективності виховання фізичної культури учнів 5 – 9 класів у позакласній діяльності.

Гіпотеза дослідження: ефективність виховання фізичної культури учнів 5 – 9 класів у позакласній діяльності буде досягнута за умов:

- реалізації суб'єктами виховної діяльності культурологічного підходу до процесу фізичного виховання у позакласній роботі;
- активізації ролі класного керівника як суб'єкта виховання фізичної культури учня у позакласній діяльності, здійснення її на відповідних наукових загальнопедагогічних засадах.

Відповідно до предмета, мети та гіпотези визначено основні **завдання дослідження:**

1. Здійснити аналіз досліджуваної проблеми у педагогічній теорії і практиці.
2. Виявити загальнопедагогічні умови ефективності виховання фізичної культури учнів у позакласній діяльності.

3. Розробити та експериментально перевірити методичні рекомендації для класних керівників з питань виховання фізичної культури учнів 5 – 9 класів.

Наукова новизна дослідження. Вперше визначено суть культурологічного підходу у фізичному вихованні учнів; дано визначення поняття "фізична культура учня" як інтегрованого, виділено її компоненти, їх зміст, рівні; обґрунтовано критерії рівнів та методику вивчення вихованості фізичної культури учнів. Доповнено принципи її виховання у позакласній діяльності; розроблено функції, зміст та методику діяльності класного керівника з виховання фізичної культури підлітків.

Теоретичне значення дослідження полягає у загальнопедагогічному розвитку наукових основ фізичного виховання, розкритті його на засадах культурологічного підходу у позакласній діяльності; обґрунтуванні фізичної культури учня як інтегрованої особистісної властивості, частини його індивідуальної загальної культури; розкритті змісту фізичної культури учня у віковому аспекті (5 – 9 класи), розробці критеріїв та технології визначення її рівнів; обґрунтуванні ролі, змісту функцій і методичних аспектів виховання фізичної культури учнів 5 – 9 класів у діяльності класного керівника.

Практичне значення одержаних результатів полягає у виявленні загальнопедагогічних умов ефективності виховання фізичної культури учнів 5–9 класів у позакласній діяльності; визначенні змісту функцій її суб'єктів, особливо класного керівника; розробці методичних рекомендацій для класних керівників. Результати дослідження можуть бути використані педагогами загальноосвітніх шкіл у позакласній діяльності, у роботі методоб'єднань класних керівників, їх самоосвіті.

' -Апробація результатів. Результати дослідження доповідались й обговорювались на Всеукраїнській науковій конференції "Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України" (Суми, 2009).

Додаток Ж

Вимоги до оформлення списку використаних літературних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).
Два автори	1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.
Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Украгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).

П'ять і більше авторів	1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Лущихина И. М. и др.]; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).
Без автора	1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX — початку ХХ століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с. 4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.
Багатотомний документ	1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— .— (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю.; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005— .— (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. — Одесса : Астропринт, 2006— .— (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002— .— Т. 4: Косвенные налоги. — 2007. — 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006— .— (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.

Матеріали конференцій, з'їздів	<ol style="list-style-type: none"> Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ICOA, 2002. — 147 с. Матеріали IX з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ). Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, XIII, [2] с. — (Ресурс 2000). Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с. Ризикологія в економіці та підприємництві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006-4). Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
Депоновані наукові праці	<ol style="list-style-type: none"> Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНИТИ 13.06.02, № 145432. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. — М., 2002. — 210 с. — Деп. в ИИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	<ol style="list-style-type: none"> Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.

Атласи	<ol style="list-style-type: none"> Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 218 с. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х. : Ранок, 2005. — 96 с.
Законодавчі нормативні документи та	<ol style="list-style-type: none"> Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань). Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи). Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Покажчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України). Вимоги щодо безпечності контролально-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт", 2006— . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. — 2007. — 264 с. Т. 6. — 2007. — 277 с. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів : Новий час, 2003. — 160 с. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. — [Суми : Унів. кн., 2003]. — 11 с. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.

Бібліографічні показчики	1. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацева. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с. 2. Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кирись Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.
Автореферати дисертацій	1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнуучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКІ ³ В 25 Я 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). — № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК ⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 Я 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12—14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моісеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2,

	<p>№ 2. — С. 13—20.</p> <p>7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка : (нариси з новітнього укр., письменства) : статті / Микола Зеров. — Дрогобич, 2007. — С. 245—291.</p> <p>8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. — Х., 2007. — С. 33.</p> <p>9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець XIX—початок XX ст. / Д. М. Чорний. — Х., 2007. — Розд. 3. — С. 137—202.</p>
Електронні ресурси	<p>1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Назва з контейнера.</p> <p>2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP.— Назва з титул. екрану.</p> <p>3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003“) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмар'юв, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ	
Теоретичні основи фізичного виховання та спорту	4
I.	
1.1. Загальні основи теорії та методики фізичного виховання.	4
1. Предмет і зміст теорії фізичного виховання	4
2. Основи теорії фізичного виховання.	4
3. Вчення про мету, завдання, методи та принципи фізичного виховання.	4
4. Засоби фізичного виховання.	5
5. Основи навчання фізичних вправ.	5
6. Розвиток рухових якостей.	5
7. Форми організації занять. Планування та контроль у процесі фізичного виховання.	5
8. Основи побудови процесу фізичного виховання та спортивного тренування.	6
9. Основи спортивного тренування.	6
1.2 Історичні, філософські, соціальні, економічні та правові аспекти фізичної культури, фізичного виховання та масового спорту.	7
1.3 Фізичне виховання у різні вікові періоди життя.	8
1.4 Оздоровча фізична культура та рекреація.	8
1.5 Професійно-прикладна (спеціальна) фізична підготовка.	11
1.6 Психолого-педагогічні аспекти фізичного виховання.	12
1.7 Комп'ютерні технології та математично-статистичні методи у розв'язанні науково-дослідних завдань масової фізичної культури.	13
1.8 Фізична реабілітація.	13
1. Основи фізичної реабілітації	13
2. Фізична реабілітація при травмах і деформаціях опорно-рухового апарату	13

3.	Фізична реабілітація при хірургічних захворюваннях	13
4.	Фізична реабілітація при захворюваннях і пошкодженнях нервової системи	14
5.	Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів	14

Питання для підготовки до державного екзамену з «Фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення»

Розділ	Положення про кваліфікаційну роботу магістра з 19	
II.	напрямку 8.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. фізична культура».	
1.	Загальні положення.	19
2.	Вимоги до магістерської роботи	24
3.	Прикінцеві положення	215
Критерії оцінювання знань магістрантів		26
Рекомендована література		28
Додатки		33

Навчальне видання

Програма державних екзаменів

за професійно-освітнім рівнем підготовки магістра для спеціальності
8.010103 «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура»

Укладачі: **Лоза Тетяна Олександрівна**

Дубинська Оксана Яківна

Затилкін Володимир Вікторович

Суми: СумДПУ, 2011

Свідоцтво № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальна за випуск **Сбруєва А.А.**

Комп'ютерний набір та верстка **Королевич Н.С.**

Здано в набір 15.08.11. Підписано до друку 20.09.11.

Формат 60×84/16. Гарн. Calibri. Друк. ризogr. Папір друк.

Умовн. друк. арк. 3,02. Обл.вид.арк. 2,53

Тираж прим. 100.

Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка

40002, Суми, Роменська, 87

Виготовлено на обладнані СумДПУ ім. А.С. Макаренка

